

RAMPMAAND

In de reeks van bloedige verliezen, die onze organisatie den laatsten tijd troffen, is de moord op Wim, die Maandag 19 Februari j.l. plaats vond, het ergste.

Niet dat andere verliezen niet erg, of, op zich zelf bezien, zelfs erger zijn. Gruwelijk is het geweest, dat de Duitschers het heele bedrijf van onzen drukker S. J. P. Bakker, te Amsterdam, hebben uitgemoord, waar zij, behalve Bakker, ook zijn heele technisch personeel, vier man sterk, fusilleerden. Hier ging het om vijf gezinshoofden, die hun arbeid voor ons blad, dien zij uit volle overtuiging hebben verricht, met den dood moesten bekopen.

Het vervult ons met dankbaarheid, te weten, dat Bakker, staande voor zijn moordenaars, getuigd heeft, dat hij dit werk deed in de wetenschap, dat hier de dood op stond, maar dat hij dit moest doen, omdat hij hiertoe door zijn beginsel genoopt werd.

We denken hierbij ook aan Henk, Ds H. R. de Jong, die enkele dagen geleden voor ons werk zijn leven gaf, en wiens vrouw vereenzaamd achterbleef. En aan nog zoo veel meer, aan Goldschmeding, Dijksterhuis, Van Beveren en anderen, wier namen we thans niet noemen.

Ons hart gaat uit naar al de rouwdragenden, dien wij niet kunnen vergoeden, wat ons werk hun ontnam. Alleen de overtuiging, dat ons werk in dezen een ons door God opgelegde plicht is, kan den moed geven om voort te gaan met een arbeid, die een zoo bloedig spoor nalaat.

En alleen de wetenschap, dat de slachtoffers, dus doende, medearbeiders Gods, en geroepen heiligen zijn, kan de achtergeblevenen, ouders, vrouwen en kinderen troosten over zulk verlies.

Voor ons echter en voor al de medewerkers van „Trouw”, die Wim Speelman hebben gadegeslagen, is zijn dood het smartelijkste wat ons kon overkomen. Want, bij uitstek, Wim is geweest de bouwer van onze organisatie. Hij was — als men daarvan spreken kan — de ziel van de zaak. Daarom besloot de redactie dit nummer van onze Trouwmededeelingen te wijden aan Wim.

WILLEM PIETER SPEELMAN,

geboren te Sellingen, 20 Januari 1919,

ontslapen te Halfweg, 19 Februari 1945.

In December 1942 had in den kring der tegenwoordige redactie van „Trouw” het plan, om een blad uit te geven, vasten vorm aangenomen. Door bemiddeling van tante Lien waren wij in contact met een groep, die tevoren haar krachten had gegeven aan „Vrij Nederland”, doch wier relatie tot dit blad verbroken was.

Wim was destijds gevangen. Op 9 December 1942 was hij in verband met zijn werk voor „Vrij Nederland” gearresteerd. Op 30 December d.a.v. wist hij geheel op eigen gelegenheid uit zijn cel te ontsnappen. Het verhaal van deze ontvluchting uit Haren is fantastisch. Hij viel daarbij uit een raam van de derde verdieping der gevangenis naar beneden, en wel op zijn rug. Het lelsel, door dien val opgedaan, is hij nooit geheel te boven gekomen.

Menschelijkerwijs gesproken was Wim daarmee evenwel aan den dood ontkomen. De S.D. zag in hem, terecht, een der meest centrale figuren van het werk, dat hij te vuur en te zwaard vervolgde. In het proces, dat volgde, en waarbij twee van zijn beste vrienden ter dood veroordeeld werden, bleek dat overduidelijk.

Van verschillende kanten werd geadviseerd: Blijf nu rustig. Jij hebt genoeg gedaan. Laten anderen het nu maar opknappen. Ga nu maar studeeren, dan ben je na den oorlog klaar. Je wordt zoo gezocht door den S.D.; je kunt je practisch nergens nu meer vertoonen.

Deze adviezen werden in den wind geslagen. „Ik ben niet uit de gevangenis gekomen om niets te doen”, was zijn standpunt.

Ik zie hem nog voor mij, zooals hij medio Januari 1943 met Mien bij mij in de huiskamer zat, met verfromfaaide kleeren, met een ronden rug, het hoofd erg in de schouders en met een bleek, mager gevangenisgezicht, maar daarin een paar oogen, die al dat andere te niet deden. Donkere, levendige oogen, waaruit een felle vitaliteit straalde. Wij bespraken de zaak. Hij voor zijn groep, de ondergeteekende voor de redactie. Het karakter van ons blad werd gedefinieerd, zoowel als verzetsblad — dat in de eerste plaats — als als politiek blad. Wij bespraken de competentie-kwestie, die in het ondergrondsche werk zoo licht aanleiding tot moeilijkheden kan geven. Het resultaat was: Wij gingen met elkaar in zee.

Wij zijn nu twee jaar verder.

Onze groote krant komt nog steeds uit over het geheele bezette gebied in een oplage van over de honderdduizend.

Onze speciale uitgaven bereiken een oplage van over de vierhonderdduizend per week.

Ieder onzer weet, dat de ideeën van Wim, dat het werken van Wim — in de groote en in de kleine dingen — dat het jagen en drijven van Wim dit voor een zeer belangrijk deel gewrocht hebben.

En nu, in het zicht der bevrijding, die wel telkens weer terugwijkt, maar die we toch zeker zien komen, nu valt Wim.

Tragisch? Te veel geofferd? Te weinig gerekend met de toekomst, waarin we onze beste menschen toch juist zoo dringend noodig hebben?

Zoo mag er niet gesproken worden.

Toen Wim op 30 December 1942 uit de gevangenis kwam, wist hij, dat hij een opdracht, een roeping had.

Hij wist, dat hij moest medewerken aan de groote taak om in Nederland den Naam van Christus in het openbare leven uit te roepen. Dat

is de Naam, dien de Duitscher hier wilde uitwisschen en uitbranden.

Daarvoor heeft hij geijverd. In al dat gesjouw en gedraaf, achter drukker aan, en achter papier aan, in heel dat georganiseer van drukken en verspreiden, zat geen haat, geen Vaderland-romantiek, geen sport. Al dat geploeter van vroeg opstaan, laat naar bed gaan, in een permanenten rommel leven, eindeloos fietsen, anderen aandrijven, medewerkers opsnorren, heel dat werk, met zijn kleine tegenvallers, kleine teleurstellingen, en zijn groote vermoeienis van lichaam en geest, was een ijveren voor den Naam des Heeren. Zoo was het, en zoo mocht hij het door de genade van God den Vader ook zien.

Op 30 December 1942 ontving Wim van zijn God een geschenk, een geschenk, dat hij Hem afgebeden had: De dreigende dood werd afgewend. Hij kreeg twee jaar levensverlenging.

Hoe heeft hij met dat talent gewoekerd! Hij heeft het volkomen besteed in den dienst des Heeren. Hij heeft ook resultaat op zijn werk gezien. Hij is in die twee jaren zeer „geslaagd” geweest. Daarin heeft — van den menschelijken kant bekeken — ook veel vreugde voor hem gezeten. Het zijn goede jaren voor hem geweest: Overvloediger ge-
arbeid dan zij allen, doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is, zoo zei Paulus het.

Het werk is nu, wat hem betreft, af. God heeft hem hier niet meer noodig. De levenstoegift is op. En hij wordt het slachtoffer van een doodgewoon „bedrijfsongeval”.

TROUW draait door, ook zonder Wim

Zoo zullen we het moeten zien. Zoo zullen we ook moeten werken. Dat is moeilijk.

Want in het werk zelf zal het verlies zich dagelijks meer doen gevoelen. Wij moeten echter verder. Daarom sluiten wij de gelederen.

Maar het verdriet om Wim knaagt aan ons allen.

Daarbij denken wij zeer bijzonder aan Mien. In deze twee jaren heeft zij zoo intens met Wim samen mogen werken aan een gemeenschappelijk levensdoel. De breuk zal er te pijnlijker door zijn. Maar de herinnering aan dit groote gemeenschappelijke samenwerken kan en mag ook voor haar niet zijn de herinnering aan iets, dat onafgebleven is. God zegene haar bij den voortduur, en — en dat is de grootste zegening — die men ervaren kan — stelle haar tot een zegen.

SWARTH.

Wij kunnen de rauwe werkelijkheid van Wim's heengaan nog nauwelijks bevatten. Zijn arrestatie was al een zware slag. Maar we bleven hopen, eigenlijk redeloos en ongegrond, dat hij nog gespaard zou worden. Reeds eerder was hij immers op zoo wonderbaarlijke wijze ontkomen. God kon hem ook nu weer redden uit de klauwen van den dood. Zoo bleven wij hopen en bidden — bidden en hopen.

Nu weten wij, dat wij tevergeefs gehoopt hebben, en dat ons gebed verhoord is op een andere wijze, dan wij ons gedacht hadden. Wij smeekten om zijn bevrijding. God schonk hem die door hem te verlossen van alle aardsche banden.

Wij zullen Wim niet meer terugzien in onzen kring. Na Jan en Leo, na Henk is ook zijn plaats ledig. Het is hard hem te moeten missen.

Want hij was ons lief. Daarom zijn wij zoo diep bedroefd. Wij, allemaal, die tot de kern van TROUW hooren.

Persoonlijk ken ik Wim vanaf Juli 1941. Toen kwam hij voor het eerst bij mij, geïntroduceerd door Henk Hos. Zij hadden toen samen juist de voortzetting van V.N. ter hand genomen. Wat was hij toen nog een jongen! Maar juist dat maakte hem zoo aantrekkelijk. We hielden al gauw van hem, toen hij in den winter van 1941-'42 vaak bij ons kwam, samen met Henk, of alleen. Zijn enthousiasme was meesleepend, zijn werkkraft onuitputtelijk. Eerlijk kwam hij steeds voor zijn meening uit. Spontaan waren zijn reacties, ook zijn hartelijkheid en zijn meeleven met anderen. Zijn sterke wilskracht en zijn onverzettelijkheid gingen gepaard met een diepe sociale bewogenheid. Hoe fel ook zijn verzetshouding was — hij kende geen compromis — toch was zijn ziel vrij van haat. Wraakgevoelens waren hem, en zijn vriend Henk Hos, ook later, vreemd. Daarvoor waren beiden te groot. Met een enkel woord herinnerde Wim nog wel eens aan dien eersten winter 1941-'42. „Het was een mooie tijd”, zei hij. En dat was het.

Na mijn gevangenschap in den zomer van '42 zag ik Wim niet zoo dikwijls meer. Maar toen eerst Henk, en daarna Wim, in het najaar '42 gearresteerd werden, voelde ik weer hoe nauw ik innerlijk met deze twee jongens verbonden was. Nooit zal ik onze eerste ontmoeting in Amersfoort vergeten, na zijn ontvluchting uit Haren. Wim was veranderd. De jongensachtige bravuur, die er in het begin nog wel eens was, was nu geheel verdwenen. Van den aanvang af was zijn verzet principieel geweest, geheel in overeenstemming met zijn stoer, onbuigzaam karakter. Maar in die weken in Haren was zijn innerlijk leven onmiskenbaar verdiept. Geestelijk was hij daar tot vollen wasdom gekomen. Het was of God hem in de afzondering nu geheel bekwaamd had tot zijn taak. Gelouterd, ook door bittere teleurstelling, trad hij nu opnieuw in het strijdperk.

Ik herinner mij nog heel goed de ontmoeting, die mij na ons gesprek in Amersfoort beving. Het was alsof ik met iets heel groots en moois in aanraking was geweest. Dat was ook zoo. Ik had aanschouwd de werking van den Heiligen Geest in een ontvankelijke menschenziel.

Wim was zich allerminst bewust van den indruk dien hij wekte. Hij was, als steeds, sober in zijn uitlatingen, eenvoudig en zakelijk in zijn optreden. Hij trok rechte lijnen, en ging, zonder omslag, op zijn doel af.

Wij zouden opnieuw samen in zee gaan. Ik deed het in vol vertrouwen en met blijdschap. Maar zelfs ik, die hem zoo goed kende, kon toen niet vermoeden welke enorme prestaties hij in deze jaren verrichten zou.

En nu is hij niet meer. God heeft hem tot zich geroepen als Zijn goeden en getrouwen dienstknecht, en hij is ingegaan in de vreugde zijns Heeren. Wij mogen niet klagen om ons verlies. Voor hem betekent dit winst. Hij was een vurig strijder en hij stierf in volle wapenrusting. Negen maanden na het heengaan van Henk Hos, op wiens leven en sterven hij ongetwijfeld grooten invloed heeft uitgeoefend. Hoe bezorgd was Henk verleden jaar, na zijn ter dood veroordeeling, nog over Wim's veiligheid.

Voor Mien en zijn ouders is de slag het zwaarst. Hier kan alleen Hij troosten, Wiens teeder erbarmen ook het felst verdriet kan verzachten.

Wim's voorbeeld is ons gebleven. Zij het ons een aansporing met dezelfde zuiverheid en overgave, waarmee hij zich gegeven heeft aan de zaak van waarheid en recht, ons te wijden aan de taak, ons door God opgedragen.

Daarmee zullen wij Wim's nagedachtenis de hoogste eer bewijzen.

TANTE LIEN.